

Adójogszabályok értelmezése és a csoportgondolkodás. (2013.09.12)

Az adójogszabályok értelmezésénél az adózási végzettség nélküli könyvelők, adószakértők, ügyvédek, bírók általában a NAV állásfoglalásaira, jogértelmezéseire támaszkodnak. Önálló jogértelmezésre ritkán vállalkoznak. Jó példa erre a Kúria ingóértékesítés üzletszerűsége kérdésében hozott első ítélete, amelyikben a NAV érvelését, jogértelmezését átvéve, az általános jogelvekből azt vezette le, hogy három feltétel együttesen akkor is teljesül, ha azok közül az egyik nem teljesül (?!). Ne tételezzük fel rögtön szándékos részrehajlást a Kúria-bírók részéről. A magyarázatot véleményem szerint a csoportgondolkodás jellemzőinek vizsgálata adja meg.

A sikeres emberek szinte kivétel nélkül elvetik a csoportgondolkodást. Így lehetnek csak sikeres, elismert szakemberek. Alkalmasak-e önálló gondolkodásra azok, akik ösztönösen a csoportgondolkodást követik. Mi is a csoportgondolkodás?

„A csoportgondolkodás akkor jön létre, mikor az egyén önmagát és a saját gondolatait alárendeli a csoport által elfogadott (vélt vagy valós) normáknak. Általánosan megjelenik a sebezhetetlenség illúziója, és ezzel a csoportba vetett megkérdőjelezhetetlen bizalom. Ezt felerősíthetik, ha az egyes csoporttagok mintegy kiszűrik az ellentmondó információkat, így ezek a többi csoporttaghoz már nem juthatnak el. Ugyanakkor önmagukat is befolyásolhatják az ún. gondolat-stop módszerével, melynek lényege, hogy minden, a csoport által nem elfogadott gondolatot igyekszik kizárni, azt valamilyen külső erő vagy téveszme hatásának betudni.” [Wikipédia szabad enciklopédia]

Írásom apropóját az adja, hogy eddigi adózási területen végzett munkám során jogértelmezéseimet, kritikai véleményeimet az adózási szakma részéről többségében értetlenség, „nagy hallgatás” kísérte. Az adózási szakma látványosan tartózkodott a véleménynyilvánítástól. A csoportgondolkodás jellemzőit vizsgálva utólag érthetővé váltak számomra a mozgatórugók. Olyan, eddig megválaszolatlan kérdésekre kaptam választ a csoportgondolkodás vizsgálatával kapcsolatban, hogy miért fogadta el az adózási szakma, a bíróságok például a vagyonosodási vizsgálatoknál, áfa levonási jog korlátozásánál, az ingóértékesítés üzletszerűvé nyilvánításánál stb. az adóhatóság téves jogértelmezéseit, miért nem tettek egyetlen lépést sem a kialakuló téves bírósági gyakorlat megakadályozására. A választ a csoportgondolkodás fogalmának fenti meghatározása adja meg. Az adójogszabályok önálló értelmezése és a csoportgondolkodás elveinek követése kizárja egymást. Adózási kérdésekben a ***csoportgondolkodás úgy jön létre, hogy az adózási szakember önmagát és a saját gondolatait alárendeli a NAV által elfogadott (vélt vagy valós) normáknak.*** Ez történik például a vagyonosodási vizsgálatoknál a NAV által kreált készpénz-egyenleg módszernél, a bevétel fogalmának meghatározásakor. A NAV által kidolgozott központi módszertan szerint az igazi bevétel a „*saját bankszámláról készpénzfelvétel*”.

Nem egy bonyolult fogalomról van szó. Igazából nem is igényel különösebb jogértelmezést. A személyi jövedelemadó törvény pontosan meghatározza a bevétel fogalmát. Eszerint bevételt csak **mástól** lehet szerezni (Szja tv. IV.§ (2 bek). Ennek ellenére az adózási szakemberekben, bírókban fel sem merül, hogy a NAV bevétel fogalmával szembe állítanák a személyi jövedelemadó törvény bevétel fogalmát. A bíróknak elég, ha logikusnak tűnő érvelést használva a „*gondolat-stop*” módszerével kiszűrik a csoport (NAV - barátok) által nem elfogadott gondolatokat.

A vagyonosodási vizsgálatokban nagyon sok olyan képviselő vett részt, akinek a legfőbb érve az volt megbízása mellett, hogy valamikor az APEH – NAV -nál dolgozott. Ezzel kinyilvánította, hogy valójában a csoportgondolkodás odaadó híve. A magánszemély nem tudhatta (tudja), hogy eleve hátrányba került (kerül) az adóvizsgálatnál, amikor egykori NAV - APEH -osra bízta (bízta) vagyona képviselétét.

Van, akinek kényszerből kell követnie a csoportgondolkodás elveit, mert pozíciója olyan. Például a NAV -nál, NGM -nél dolgozik. Mi kell ahhoz, hogy valaki eltérjen a csoportgondolkodás elveitől? Először is függetlenség, majd megfelelő szakképzettség, tudás. Az adóügyekben ítélező bíróknál elvileg adott a függetlenség, ám hiányozhat az adózási szakképzettség, felkészültség. Azért csak elvileg független, mert az adóügyekben ítélező bírók egy része korábban az APEH-nál volt jogász. Egy adózási végzettséggel nem rendelkező adószakértőtől, könyvelőtől, bírótól csak egészen rendkívüli esetben várható el a csoportgondolkodás elveitől való eltérés, önálló jogértelmezésre való képesség. Az okleveles adószakértő viszont már rendelkezik azzal a végzettséggel, hogy alkalmas legyen önálló jogértelmezésre, de nála is szükség van ezen túlmenően még valami pluszra.

Az adószakértői igazolvánnyal rendelkezők az adózási szakma segéd munkásai. Szükség van rájuk is, de ne próbálják meg értelmezni a jogszabályokat. Elég, ha alkalmazni tudják. Sajnos az adóügyekben ítélező bírókra is a csoportgondolkodás a jellemző. Szakértelem, szakmai felkészültség híján a NAV jogértelmezéseire támaszkodnak. Ezért is születik annyi rossz bírósági, Kúria ítélet. A megoldás itt is adott lenne: az adójogszabályok okleveles adószakértők általi értelmezését szakkérdésként kellene kezelniük. Meg kellene engedni adóügyi perekben, hogy okleveles adószakértő is képviselhesse a felperest. Ekkor tudná függetleníteni magát a bíró az adóhatóságtól. Talán a jogalkotó is olvassa ezt az írást.

Angyal József okleveles adószakértő (+36/209-429-386) www.angyalado.hu